

Б. М. Фільц

Музичні товариства

МУЗИЧНІ ТОВАРИСТВА – об'єднання професійних музикантів і аматорів музики. Перші об'єднання нар. музикантів (т. зв. братства, або муз. цехи) виникли в середньовіч. містах Європи, серед найдавніших – Братство св. Миколи у Відні (1288); перші М. т. (муз. академії) – у 16 ст. в Італії. В Росії вони з'явилися наприкінці 18 ст.: 1772 у С.-Петербурзі засн. «Музичний клуб», 1802 – Філармон. товариство (об'єднувало профес. музикантів і систематично влаштовувало концерти симф. й ораторіал. музики). 1859 почало діяльність РМТ, відділ якого організовані в Москві та ін. великих містах, зокрема й в Україні (див. Музичні відділення Імператорського російського музичного товариства в Україні) – в Києві (1863), Харкові (1871), Одесі (1884) та ін. містах. Багато М. т. виникло в 19 ст. у Львові – Муз. товариство св. Цецілії (засн. 1826 молодшим сином В.-А. Моцарта – Ф. Моцартом), Галиц. муз. товариство (1838), співацьке й муз. товариство «Торбан» (1870), муз.-хор. товариство «Боян» (1891). Згодом подібні товариства існували в багатьох містах Галичини й Буковини, вони відіграли велику роль у розвитку укр. муз. культури. У Львові діяли також польс. М. т. – «Гармонія» (1875), «Лютня» (1881), «Луна» (1887) та ін. 1903 з ініціативи укр. муз. діячів засн. Союз співац. і муз. т-в, 1907 – Музичне товариство ім. М. Лисенка, з яким тісно пов'язана діяльність Ф. Колесси, С. Людкевича, О. Нижанківського, А. Вахнянина, Д. Січинського. Товариства «Боян» діяли також у Києві (1905) та Полтаві (бл. 1910). Організатором київ. «Бояна» був М. Лисенко, який 1908–12 очолював також «Український клуб». Після більшов. перевороту 1917 створ. громад. муз. організації – Асоціацію сучасної музики (1924–31, Москва, Ленінград, нині С.-Петербург), Об'єднання рев. композиторів і муз. діячів (1925–32) та ін.; в Україні – Музичне товариство ім. М. Леонтовича (1922–28), реорганізоване у Всеукраїнське товариство революційних музикантів (1928–31). У 1929–32 діяла Асоціація пролетарських музикантів України, що ідеологічно й організаційно була пов'язана з Рос. асоц. пролетар. музикантів (1923–32). У 1932 на основі постанови ЦК ВКП(б) «Про перебудову літературно-художніх організацій» створ. СК СРСР і респ. спілки, зокрема СКУ (див. Композиторів України Національна спілка). 1959 при СКУ організовано Хор. товариство УРСР (від 1967 – Муз.-хор. товариство УРСР, від 1975 – Муз. товариство УРСР). При ньому з метою сприяння гармон. розвитку дітей та юнацтва 1978 відкрито клуб «Тоніка», що об'єднував хормейстерів дит. та юнац. колективів і композиторів. Спілки композиторів і виконавців існують в багатьох країнах, від 1949 при ЮНЕСКО діє Міжнар. муз. рада.

Бібліографічний опис:

Музичні товариства / Б. М. Фільц// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2020. – Режим доступу:

<https://esu.com.ua/article-69936>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).